

Een toekomstbestendig voedselsysteem kan niet zonder dierenwelzijn

Dierlijke eiwitten

Produceert een duurzaam voedselsysteem nog dierlijke eiwitten? Vooralsnog lijkt dit inderdaad het geval. Echter, bij een optimaal gebruik van land- en grondstoffen wordt de consumptie van dierlijke eiwitten beperkt tot een minimum.¹ Die eiwitten hoeven bovendien op termijn misschien niet langer afkomstig te zijn van dieren. De ontwikkeling van melk zonder koeien en de productie van kweekvlees tonen aan dat de consumptie van dierlijke eiwitten niet altijd ten koste hoeft te gaan van dierenwelzijn.

Dier(on)waardig

Zolang wij nog dieren houden om ons voedsel te produceren, hebben wij een morele taak om die dieren te voorzien van een levenswaardig leven. Die taak hebben wij in de afgelopen decennia ernstig verwaarloosd. Dieren zijn verworden tot een product en er worden structureel vele ethische grenzen overschreden. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Het opsluiten van dieren in kooien en hokken ontnemt ze de mogelijkheid tot het uiten van hun natuurlijke gedrag.
- Dieren zijn genetisch aangepast om de productie per dier te verhogen, met ernstige gezondheidsproblemen tot gevolg.
- Ingrijpende en pijnlijke ingrepen als castratie en het couperen van staarten worden nog steeds uitgevoerd zonder verdoving en pijnstilling.

Toen ik als veearts dagelijks met varkens werkte, ontdekte ik dat varkens bijzonder intelligente, sociale en leuke dieren zijn. De deprimerende en volstrekt vreugdeloze manier waarop wij ze dwingen te leven doet geen recht aan die dieren.

Gelukkig begint langzaam het besef door te dringen dat dieren voelende wezens zijn, die op zijn minst een zorgzame en respectvolle behandeling verdienen. Maar vinden we dierenwelzijn als maatschappij belangrijk genoeg om de dieren nu eindelijk eens écht in bescherming te nemen?

Duurzaam = toekomstbestendig

We zijn hier om te spreken over de toekomst van de landbouw. Een duurzame landbouw. De klimaatproblemen en de kringloopvisie van minister Schouten maken duidelijk dat een ingrijpende transitie noodzakelijk is. De huidige beleidsmakers moeten de 'stip aan de horizon' zetten – we kunnen nu bepalen hoe een landbouw met respect voor de aarde eruit moet komen te zien. Het vaststellen van dat einddoel is enorm belangrijk. Wie nu investeert moeten weten waarin. Boeren én burgers moeten weten wat ons gezamenlijke doel is.

Ik wil jullie, onze beleidsmakers, op het hart drukken om in alle toekomstplannen de dieren niet te vergeten. Landbouw kan niet toekomstbestendig zijn als ze nog steeds op grote schaal dierenleed met zich meebrengt. Dat klinkt misschien voor de hand liggend maar resultaten uit het verleden laten zien dat dieren vrijwel altijd onderaan de lijst van belanghebbenden staan.

¹ <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/voor-succesvolle-kringloop-landbouw-moet-de-veestapel-fors-kleiner-maar-veganisme-is-niet-de-oplossing~b3b30bce/>

Stop schadelijke innovaties

Zowel in de lange termijn visie als in de 'small wins' waarover Katrien Termeer de Kamer heeft toegesproken, is beleid nodig dat het belang van dieren zwaar meeweegt.

Want de dieren zijn nu regelmatig het slachtoffer van beleid. Zo hebben de luchtwassers die de lucht uit stallen moeten zuiveren voor de omwonenden, een bijzonder nadelige invloed op de leefomstandigheden van de dieren in de stallen. Daarnaast verhogen luchtwassers het risico op stalbranden en zorgen ze daarbij voor een snelle verspreiding van het vuur.

De zogenaamde emissiearme vloeren in stallen blijken ontploffingen in mestkelders te veroorzaken. Ook stortten stalvloeren regelmatig in door erosie en de langdurige blootstelling aan bijtende stoffen. Daarbij belanden de dieren in de mestput waar ze vaak verdrinken in hun eigen uitwerpselen of stikken in de giftige gassen.

Dit soort innovaties worden uitgevoerd voor het milieu. Boeren worden verplicht tot enorme investeringen en uiteindelijk zijn de dieren de dupe. Het is aan de politiek om dit soort schadelijke innovaties te voorkomen.

En dat kan nu beginnen! Maak alstublieft een einde aan de installatie van brandgevaarlijke luchtwassers in stallen. En laat dieren niet langer leven boven een mestput in de ammoniakgassen van hun eigen uitwerpselen.

Een toekomstige landbouw – alléén met goed dierenwelzijn

De roostervloeren boven mestkelders zijn slechts één voorbeeld van hoe ver de intensieve veehouderij is verwijderd van de natuurlijke leefomstandigheden van dieren. Beleid dat het klimaat of het lokale milieu ontziet, kan enorme negatieve gevolgen hebben voor de dieren die wij houden voor ons voedsel. En dierenleed is niet toekomstbestendig, dus absoluut niet duurzaam te noemen.

Er zijn altijd goede alternatieven. Om een gebied te ontlasten hoef je dieren niet hermetisch af te sluiten in luchtdichte stallen op een industrieterrein. Je kunt ook een beperkter aantal dieren houden op een natuurlijke wijze die past bij de hoeveelheid beschikbare grond. En boeren die grondgebonden en diervriendelijk werken moeten dan ook de ruimte krijgen. Soms is daarbij nieuw beleid nodig, omdat de huidige wetgeving er nog niet op is toegepast. Zo kreeg in Limburg een grondgebonden 'varkenshoeder', die de varkens op een enorm stuk land laat scharrelen, geen toestemming om een bescheiden winterstal te bouwen, terwijl veel megastallen wel de ruimte krijgen om te groeien. Dat is achteruitboeren. Voor de dieren en voor de kringlooplandbouw.

Mijn klemmende oproep aan u: houd bij het opstellen van beleid alstublieft rekening met de belangen van dieren. Toets komende investeringen aan dierenwelzijn door te praten met NGO's en welzijnsonderzoekers. Biedt ruimte voor grondgebondenheid, weidegang en uitlopmogelijkheden. Het is tijd voor een nieuwe omslag, zoals in de tijd van Mansholt ons ook goed gelukt is. En als grootste groep belanghebbenden hebben dieren dit maal wél recht op een stem in de toekomst van de landbouw.

Frederieke Schouten,
Dierenarts, Dier&Recht